

Conferència del president de la Generalitat “Després del 9N: temps de decidir, temps de sumar”

Barcelona, 25 de novembre de 2014

La convocatòria d'avui, a la que agraeixo molt la seva assistència i l'interès que demostren amb la seva presència, respon a la necessitat i a la responsabilitat que sento com a President de la Generalitat de traslladar als nostres conciutadans una reflexió i unes propostes sobre el procés polític que viu el nostre país. De fet, intentaré respondre a una qüestió cabdal que molta gent es formula: on som i cap a on anem.

Procuraré donar-los missatges clars i sintètics, que no pretenen simplificar una realitat de per sí molt complexa, però sí trobar o proposar possibles sortides a aquesta mateixa complexitat.

Esmento tres premisses, que em sembla imprescindible compartir amb vostès per entendre bé el que després els explicaré.

- La primera. Comparec únicament i exclusivament com a President de la Generalitat. La meva reflexió d'avui no compromet ningú més que a mi mateix. No compromet per tant ni al Govern ni a cap formació política. A cap.
- La segona. Cal completar el procés polític iniciat ara fa dos anys i centrat en l'exercici del dret a decidir del poble català. Hem fet camí, però no tot. De fet, queda la part més difícil del camí, la més plena d'obstacles, i la més decisiva. Havent avançat tant, no s'entendria que ara desféssim o aturéssim el camí endegat. Em sembla evident per altra banda que per orientar i dirigir la política catalana en els propers anys cal de totes totes saber amb precisió si a Catalunya hi ha una majoria clara a favor de construir un Estat, o no. I actuar en conseqüència, en funció de l'escenari triat per la ciutadania a les urnes. Sense això, no serà possible governar Catalunya amb la cada vegada més necessària connexió i sintonia

entre ciutadania i institucions. Insisteixo, a tothom sense excepció li interessa completar democràticament el procés polític del país; tant als del sí/sí, com als del sí/no, com als del no.

- La tercera. Tot i que la meva intervenció d'avui no pot abordar com caldria conceptes com model productiu i creació de riquesa, Estat del benestar i model de societat, civisme i cultura, projecció de Catalunya al món, i qualitat democràtica i regeneració institucional, ha de quedar ben clar que tot aquest procés polític que estem vivint té com a últim fi disposar de les eines per fer una Catalunya millor al servei de les persones que hi viuen. Una Catalunya millor vol dir una Catalunya més pròspera i benestant, més justa i solidària, més culta i cívica, més neta i transparent, més digna i més respectada arreu. Especialment les persones que vivim aquest procés del dret a decidir amb més passió, compromís i convicció hem de tenir sempre molt clar que no es pot confondre l'instrument amb l'objectiu. I l'objectiu no és altre que poder construir un país que realment valgui la pena i que des de la seva modesta dimensió pugui contribuir al progrés de la humanitat sencera. Avui podem dir, amb molt d'orgull, que pel seu civisme exemplar, la seva capacitat de mobilització multitudinària, i la seva pulcritud democràtica, la societat catalana està ja contribuint a fer un món millor.

En efecte, no trobareu, gaires exemples al món de moviments populars amb el grau de compromís, implicació i esperit constructiu com el que està protagonitzant Catalunya. El missatge és molt potent: un poble pot aspirar a la seva llibertat des de la fraternitat, sense cap mena de violència i amb un somriure als llavis. I fer-ho, fins i tot, havent de sobreposar-se constantment a l'actitud hostil de l'Estat al qual pertany.

Establertes aquestes premisses, miraré de respondre la primera de les grans qüestions: on som.

D'entrada, els diré que la majoria de la societat catalana i l'Estat espanyol es mouen en freqüències d'ona diferents: mentre a Catalunya es reclama més i millor autogovern, més capacitat de decisió pròpia, a l'Estat s'executa un procés de recentralització política sense

contemplacions. L'Estat no pot esborrar formalment l'autonomia, però la va deixant sense contingut, la va buidant. Aquesta autèntica involució afecta totes les Autonomies, però a Catalunya es viu de manera diferent. I es reacciona de manera també diferent.

Val a dir que la voluntat d'autogovern de Catalunya no és fruit d'una rauxa passatgera sinó que enfonsa les seves arrels en la profunditat de la seva història. Enguany, ho sabeu molt bé, commemorem tres-cents anys de la pèrdua de les institucions i les llibertats catalanes; i cent anys del primer intent de recuperar-les amb la creació de la Mancomunitat. És a dir, l'aspiració de governar-nos a nosaltres mateixos és una constant de la nostra història col·lectiva, i val tant per la Catalunya de principis del segle XX amb dos milions de persones, i amb poca immigració, com per la Catalunya actual amb set milions i mig de persones, que majoritàriament tenen un origen familiar de fora de Catalunya. Per tant, es pot afirmar amb rotunditat que l'anhel d'autogovern forma part consubstancial de la identitat catalana, de la nostra manera de pensar, de fer i de ser. D'abans i d'ara mateix.

Tanmateix, aquesta nítida identificació catalana amb l'autogovern no explica del tot el perquè d'on som ara. De fet, a l'autogovern cal afegir-hi l'aposta de pertinença a l'Estat espanyol com a constant de la nostra història contemporània. Així va ser amb la Mancomunitat i la Lliga de Prat de la Riba i de Cambó fa cent anys; així va ser amb la República i l'ERC dels Presidents Macià i Companys ara fa vuitanta anys; així va ser amb la recuperació de la Generalitat i el retorn del President Tarradellas fa gairebé quaranta anys; així va ser en les dues dècades de governs de CiU i del President Pujol; així va ser en els dos tripartits del President Maragall i del President Montilla; i així va ser en els dos primers anys del govern que tinc l'honor de presidir.

És en aquests darrers dos anys, i per primer cop de manera consistent en més de cent anys, que aquestes dues constants històriques, autogovern català i pertinença a l'Estat espanyol, poden no necessàriament coincidir. I dic no necessàriament perquè aquesta és una decisió que haurà de prendre el conjunt del poble de Catalunya.

Què ha passat doncs que expliqui el que està succeint per primera vegada en tants anys? Hi veig una causa principal i dues de complementàries.

La principal és el comportament de l'Estat; ras i curt, a la majoria de catalanes i de catalans, l'Estat ens ha fallat. I ens segueix fallant.

Les causes complementàries són la democràcia i la globalització.

La democràcia ens fa perdre la por d'altres temps perquè impedeix l'ús de la violència i ens dóna una força que no havíem tingut mai durant tant de temps. Se'ns pot intimidar, pressionar i perjudicar, però només fins a cert punt.

I la globalització enderroca o dilueix fronteres, també mentals, i ens fa entendre que no podem fer front a demandes i exigències del segle XXI amb la mentalitat i els clixés dels dos segles passats.

Tanmateix, deia que la causa principal que explica el que estem vivint radica en el comportament de l'Estat espanyol.

Un Estat, ho vull deixar molt clar, al que des de Catalunya i des del catalanisme, i des de la recuperació de la democràcia, hem ajudat en tot moment. No hi ha tema decisiu a l'Estat espanyol des de la transició política en el que el catalanisme, amb els seus diferents accents, no hi hagi contribuït de forma positiva. I alguns cops, de manera decisiva.

Un Estat amb el que vàrem negociar i pactar un nou Estatut d'Autonomia, referendat pel poble català l'estiu del 2006, i fulminat pel Tribunal Constitucional l'estiu del 2010 després d'una penosa sensació de parcialitat, d'una duríssima campanya en contra, amb recollida de signatures inclosa, del Partit Popular aleshores a l'oposició, i d'una ostentosa inhibició del partit Socialista aleshores al Govern.

Un Estat al que se li va oferir durant mesos de l'any 2012 un Pacte Fiscal, com a sortida després de la fallida de la via estatutària, i que no es va preocupar ni de seure a la taula per parlar-ne, tot i que estava reiteradament advertit de la creixent desafecció i desconexió mental de bona part de la població catalana envers l'Estat espanyol.

Un Estat que va menystenir les primeres grans mobilitzacions de bona part de la societat catalana a favor del dret a decidir, i que les va seguir ignorant a mesura que agafaven més volum i més força.

Un Estat que enaltia la majoria silenciosa que no anava a les manifestacions però que alhora menyspreava la majoria parlamentària a favor del dret a decidir. Una majoria, per cert, sorgida de les eleccions al Parlament de fa dos anys que vaig avançar precisament per escatir quina força hi havia a Catalunya per iniciar aquesta via que estem seguint. Sempre he posat les urnes abans de prendre grans decisions. Ho recordo amb la voluntat que s'entengui bé el que avui proposaré.

Un Estat que es va mostrar ofès quan partits catalans molt diferents varen ser capaços de pactar contra pronòstic la data i la pregunta de la consulta, ara farà un any. Ofès per no haver-los avisat d'aquest acord, quan era el mateix Estat el que no deixava ni una sola opció a pactar res que tingués a veure amb l'exercici del dret a decidir, molt abans de saber la pregunta acordada.

Un Estat que l'abril d'aquest any va donar un altre cop de porta als parlamentaris catalans que varen anar a defensar un referèndum acordat, fins i tot oferint la possibilitat de tornar a parlar de la data i de la pregunta.

Un Estat que va rebutjar just després una consulta tolerada i no vinculant, d'acord amb una llei, la de consultes, aprovada aquest estiu pel Parlament amb 107 vots a favor sobre 135.

Un Estat que no es va conformar amb la suspensió del decret que jo mateix havia signat convocant la població catalana a votar el 9-N, sinó que també va fer suspendre pel Tribunal Constitucional l'anomenat procés participatiu dissenyat en substitució de la consulta.

Un Estat, en fi, que diu que no a tot, que ni fa ni deixa fer, que juga a atemorir i espantar col·lectius de persones vulnerables o febles, que confronta la legalitat amb la legitimitat en lloc de fer-les compatibles, que fa política a través del Tribunals i que pressiona la fiscalia per inhabilitar, multar o fins i tot privar de llibertat membres d'un Govern el pecat dels

quals ha sigut escoltar la gent i fer tot el possible per posar les urnes. I que, sigui dit de passada, ho tornarem a fer quan calgui, sense por de querelles injustes.

Bé, aquí és on som a hores d'ara.

Just en aquest punt que som, afloren dues preguntes que entenc que requereixen una reflexió addicional per part meva.

La primera, és si es pot esperar raonablement un canvi d'actitud per part de l'Estat espanyol respecte de les aspiracions catalanes majoritàries?

La segona és si Catalunya es veu i es sent capaç de prosseguir el camí iniciat fins a completar l'exercici del dret a decidir i implementar el resultat que se'n derivi, si aquest fos el de constituir-se en Estat.

Sobre la primera, la possible reacció de l'Estat personalment, personalment subratllo, sóc bastant escèptic. Tinc, a aquestes alçades, prou experiència acumulada per no esperar massa d'un Estat que pensa, sent i actua de manera molt diferent a la de la majoria de la població catalana. Els forts lligams de tot tipus, culturals, econòmics, històrics, familiars i emocionals existents entre Espanya i Catalunya no tenen una bona traducció ni equivalència polítiques. La raó és coneguda: no hi ha un tracte entre iguals, de tu a tu, sinó una relació de jerarquia i subordinació, de dalt a baix. Per cert, no cal trencar-se massa la closca per saber qui està a dalt i qui està a baix, qui mana i qui ha d'obeir, qui dicta i qui pren nota.

En aquesta relació desigual, hi ha una manera prou coneguda d'anar tirant i d'aguantar-se: fer el bon minyó, ajudar, queixar-se una mica però no molt, exigir però no gaire, i acceptar de facto i de iure la jerarquia; aleshores es produeix la famosa "conllevancia" orteguiana. De fet, és la situació que hem viscut majoritàriament en el temps, també en els darrers trenta-cinc anys.

Ara bé, en els pocs moments, com ara, en els que Catalunya eleva l'ambició del seu projecte nacional i el to de la seva reivindicació, en els que pretén ser tractada de tu a tu, és a dir, com una nació de debò, en els que vol equiparar-se amb les altres nacions del món des del punt de

vista del dret a decidir -que es reconeix fins i tot a nacions sense Estat propi, com Québec i Escòcia- aleshores s'acaba la "conllevancia" i es substitueix per l'"acoso y derribo". És on som ara. Surten els vells i coneguts fantasmes de la intolerància, els tics i els prejudicis d'un Estat que "desprecia cuanto ignora", d'un estat que a canvi de vèncer li és indiferent convèncer.

De tota manera, malgrat el meu escepticisme, element protector contra la ingenuïtat o l'excés de confiança, ho sé molt bé, com a President de la Generalitat sempre he de deixar una porta oberta a un eventual canvi d'actitud de l'Estat. Així ho he fet fins ara, i així ho seguiré fent. El meu escepticisme respecte de la capacitat de l'Estat de canviar en un sentit positiu la seva actitud de fons cap a Catalunya, no serà obstacle per una observació atenta de la nova realitat, si aquesta realment es produeix. Escepticisme no significa intransigència.

Un canvi d'actitud de l'Estat que no fos simplement un cant de sirena podria venir per dues vies diferents: una, altament improbable però altament desitjable, seria que s'avingués a negociar un referèndum acordat. La via britànica o la canadenc. És a dir, sí al dret a decidir, sí a l'autodeterminació, i no a la independència automàtica sense negociació. Aquest escenari fóra el millor, però a hores d'ara sembla ciència ficció, dissortadament.

La segona via, més probable però molt verda hores d'ara, seria que l'Estat fes una proposta concreta per encarar el conflicte amb Catalunya. Sembla que cada vegada hi ha més veus a Espanya que s'expressen en aquest sentit. Alguns pensen que després de les eleccions municipals i autonòmiques del maig i de les generals a Corts de la tardor de l'any 2015 aquestes veus aniran a més i acabaran fent prevaldre el seu criteri. També en aquest punt sóc escèptic personalment. Si l'Estat, fixeuvos, no va saber pair un estatut retallat, com podria ara digerir, per exemple, una reforma constitucional que donés resposta a les aspiracions majoritàries de la població catalana? Per arribar a fer això caldria que es mengessin molts gripaus, i em temo que no hi estan massa acostumats. Nogensmenys, si aquesta proposta de l'Estat arribés a veure la llum, la meua posició com a President ha sigut i segueix essent la mateixa: escoltar-la, defensar la nostra posició amb el màxim consens a Catalunya, i posar com a condició que la decisió final correspon al

poble de Catalunya en una votació directa. Dit d'una altra manera, no es pot tornar als despatxos allò que ja és de la gent, perquè s'ho ha guanyat.

La segona pregunta a la que em referia fa una estona i que mereix uns comentaris és si Catalunya és capaç de completar el camí iniciat comptant amb els seus propis mitjans. En aquest cas, la meva resposta és que sí. El nou de novembre el país ho va demostrar. Va ser una culminació esplèndida i esplendorosa de les immenses mobilitzacions socials precedents. El gir també va representar una altra fita: la majoria d'edat de Catalunya com una nació que no només es reconeix a sí mateixa sinó que exerceix per ella mateixa. És conegut que la majoria d'edat no comporta automàticament l'emancipació, però sempre significa un canvi d'estatus. El 9 de novembre Catalunya va canviar d'estatus, perquè va trencar l'estatu quo, el va superar per elevació; aquest cop, ho vaig dir davant de més de cent periodistes aquella nit, Catalunya es va mirar al mirall, i es va agradar.

L'endemà, les catalanes i els catalans seguïem tenint els mateixos reptes i problemes: atur elevat, pobresa, desigualtats, precarietat de les finances públiques, avui és el dia mundial contra la violència de gènere; i seguïem tenint instruments i recursos escassos per fer-hi front. Però el deu de novembre Catalunya era un país més lliure i per tant més segur de sí mateix. Un país mentalment i anímicament més preparat per construir el seu futur i per posar més en marxa les seves altes potencialitats.

Ara bé, del camí que ens va portar fins al nou de novembre n'hem de treure també algunes lliçons. Identificar millor les nostres debilitats, que les tenim.

I aprendre millor dels nostres errors, quan els cometem.

Permeteu-me una breu reflexió en aquest sentit. A Catalunya s'ha demostrat que hi ha una fórmula guanyadora. La fórmula diu així: societat civil organitzada i mobilitzada + institucions públiques compromeses + civisme + objectius clars i compartits = èxit de país.

Apliquem aquesta fórmula al 9N: voluntaris i entitats + Generalitat i Administracions locals + civisme exemplar + posar les urnes = èxit de país.

Explicat així pot semblar fins i tot senzill; com bufar i fer ampolles. Però la complexitat de fer-ho així és enorme, entre d'altres raons perquè no estem parlant d'una ciència exacta sinó de quelcom que pot esdevenir un còctel explosiu: la barreja de la condició humana i la política. Vaja, dinamita pura... Fixeu-vos que dels ingredients de la fórmula, no en pot fallar cap. Si en falla un, l'èxit ja no és el mateix. Cal que la fórmula funcioni completa si Catalunya vol prosseguir i completar el camí endegat. Aleshores, quan això succeeix, l'efecte que es provoca no és només de suma, sinó d'autèntica multiplicació. És a dir, el 9N.

Us parlava d'identificar debilitats i errors com a teràpia i vacuna pels temps a venir. Debilitats i errors nostres. N'esmento uns quants, fruit de l'experiència i pel que bonament pugui servir de cara a aquests propers mesos i anys.

- El primer, no confondre els rols de la societat civil i de les institucions públiques. Els dos rols són exactament igual de decisius, absolutament complementaris, però han de tenir perfils ben definits i no trepitjar-se.
- El segon, en processos d'alta complexitat, no es pot convertir l'anècdota o el detall en categoria principal. Dit en llenguatge col·loquial, no es poden gastar energies que no ens sobren en ocupar-se de qüestions pròpies de llepafils o de perepunyetes. A Catalunya hi ha discussions eternes sobre temes que a l'hora de la veritat són absolutament menors, secundaris o irrellevants. Cal anar al gra i saber identificar allò que és essencial. Destriar, mai millor dit, el gra de la palla.
- El tercer, actuar amb coratge no equival a no tenir por. No tenir por de res acaba sent inconsciència. El coratge consisteix a superar la por, i no pas a no tenir-ne. Tornant al llenguatge col·loquial, una sobredosi de pit i c..... que escalfi les neurones pot ser tan

contraproductiu com un acomplexament permanent, un encongiment permanent, que les deixi congelades i no permeti actuar. A Catalunya tenim dos conceptes que són tan nostrats que no tenen fàcil traducció: el seny i la rauxa. Una bona i justa proporció dels dos és el que ens permet avançar amb pas ferm i segur

- La meua darrera reflexió en aquest punt és que la ideologia no passi per sobre dels ideals. Molt sovint, un excés d'ideologia amaga una manca d'ideals. Igual que una preocupació excessiva per quedar bé pot acabar passant per sobre de fer el bé. Voler quedar bé és humà i és legítim; ens passa a tots. Volem quedar bé davant dels nostres, i que els nostres siguin quants més millor. Tanmateix, hi ha moments en els països, pocs moments, en els que cal saber difuminar una mica l'ombra de la ideologia pròpia a canvi de fer brillar la llum de l'ideal comú.

Al meu entendre, a Catalunya ara som en un d'aquests moments que es donen molt de tant en tant i que cal saber aprofitar. Hi ha moments en què no treballes prioritàriament per una ideologia, ni tan sols per una sola generació, sinó per a moltes alhora. La política està molt entrenada a treballar pel teu espai concret i pel teu temps present; pel teu partit, i per ara. Hi ha moments, però, que l'espai passa a ser el de tots, i el temps no és només ara, sinó l'abans i el després. És a dir, que el temps present és la ròtula que enllaça tot el que moltes persones han fet en el passat amb el que moltes persones podran fer en el futur.

Són aquells moments, doncs, en els que cal actuar amb generositat, amb molta generositat si cal. I si cal, amb molta generositat.

Fins aquí l'anàlisi d'on som. L'altra gran pregunta que es fa molta gent és cap a on anem. Abans d'endinsar-me en aquest terreny, desconegut però una mica menys que fa dos anys, em permeto insistir en la primera premissa de la meua intervenció: el que avui els dic, inclòs el full de ruta i les propostes que exposaré, només em comprometen a mi. A mi, s'entén, com a President del país. S'han d'entendre, per tant, com una invitació a una reflexió serena, positiva, amb voluntat de prendre les millors decisions i de sumar tant com sigui possible.

Per saber cap a on anem, recuperaré el que vaig deixar escrit en el debat de política general celebrat en el nostre Parlament el setembre de 2013, fa més d'un any. Deia aleshores:

Volem celebrar la consulta de manera acordada amb l'Estat, o com a mínim en un marc de tolerància i, per tant, en absència de conflicte jurídic.

I afegia:

Si malgrat la nostra inequívoca voluntat de diàleg i d'acord cap negociació amb l'Estat és possible, estic disposat a utilitzar com a President tots els instruments democràtics i legals al meu abast a fi de facilitar que el poble de Catalunya pugui decidir lliurement el seu futur com a país, inclosa la convocatòria d'eleccions. No és l'escenari que desitjo, ni és el millor. Tanmateix, estic disposat a arribar fins a aquest punt, com a últim recurs, si es pretén silenciar la veu i impedir el vot de les catalanes i dels catalans.

Som exactament en aquest punt. L'Estat pretén silenciar la veu i impedir el vot de les catalanes i dels catalans per decidir el futur polític del país. I no només això, sinó que l'Estat pretén inhabilitar, multar i si pot empresonar aquelles i aquells que volem escoltar la veu i facilitar el vot dels nostres conciutadans.

Ha arribat l'hora, per tant, d'utilitzar l'únic instrument que ens queda per poder fer la consulta que se'ns nega. No tinc cap inconvenient, cap inconvenient, a dir que no és el millor dels instruments, però no n'hi ha d'altre. Quan persegueixes un gran objectiu, i el dret a decidir d'un poble ho és, has d'estar disposat a fer ús de tots els estris disponibles. D'aquests, gairebé tots depenen de la voluntat de l'Estat: referèndum, consulta no referendària, consulta tolerada. En canvi, les eleccions només depenen de nosaltres. I són legals per definició. I no es poden suspendre o invalidar... vaja, a menys que algú no es begui definitivament l'enteniment.

Assumida doncs la decisió de fer ús de les eleccions com l'únic i l'últim mecanisme disponible per conèixer l'opinió de la ciutadania amb relació

a si Catalunya ha de constituir-se en Estat o no, la pregunta és quin tipus d'eleccions. Es parla de terminologies que sovint s'escapen de l'abast de la majoria de la població: se'n diu plebiscitàries, constituents, referendàries, etc. Totes aquestes definicions tenen una base política, però no responen a cap categoria jurídica; i no cal dir que quan parlem d'eleccions, i sobretot de consulta sobre el futur polític de Catalunya en forma d'eleccions, no té sentit apartar-se del marc legal existent. Sempre m'heu sentit dir que, en allò que depengués de mi, hi hauria consulta, i seria legal. M'expressava amb aquesta claredat perquè sempre vaig tenir al cap que, si no hi havia altre remei, les eleccions es convertirien en la consulta.

Per tant, de quin tipus d'eleccions parlem? Per respondre aquesta pregunta, és important retenir tres conceptes:

- El primer, per part de qui les convoca, jo mateix, serien eleccions al Parlament de Catalunya ajustades a la legislació actualment vigent. S'acaba doncs la discussió sobre si el que es fa és legal o no. La suposada manca de legalitat és el gran argument de l'Estat espanyol per haver intentat impedir la consulta a Catalunya. Doncs bé, quan es convoquen eleccions segons l'ordenament legal estatal, ja no hi ha il·legalitat possible.
- Segon, són els partits polítics i la societat civil organitzada els que converteixen les eleccions normals convocades pel President de la Generalitat en la consulta que no ens han deixat fer d'una altra manera. Després explicaré com es fa això, segons la meva opinió.
- Només avançaré les eleccions si es compleix la condició anterior, és a dir, si són per fer la consulta. Si es volen eleccions per canviar el Govern o per modificar la representació de cadascú en el Parlament, no hi haurà avançament. En aquest cas es farien quan toquen, a finals del 2016, completats els quatre anys de legislatura.

Aclarit el concepte eleccions / consulta i el procediment a seguir, intentaré respondre una altra qüestió principal: què és el més decisiu

d'unes eleccions o d'una consulta? A parer meu, el resultat. Perquè? Perquè és el que reflecteix que tria la votació, aquells que van a votar.

El resultat, i cap altra cosa, és el que determina si hi ha una majoria a favor d'una determinada qüestió, i quina dimensió, grandària o amplitud té aquesta majoria.

Permeteu-me doncs que introdueixi una reflexió addicional que no em sembla gens menor: el resultat, que és el més important, ha de ser nítid, clar i molt entenedor. No pot donar lloc a discussions sobre què s'ha votat; no es poden donar excuses per confondre la interpretació del resultat. Ni a casa, ni a enlloc del món.

Per anar bé, tothom ha de saber què ha votat el poble de Catalunya. I aquest fet cabdal aconsella fer les coses d'una determinada manera.

A Catalunya hem de tenir molt clar que els centres de poder existents, i per tant els Estats constituïts, no esperen amb els braços oberts la configuració d'un Estat a Catalunya. Per a ells, aquest escenari representa un problema en la mesura que significa una confrontació directa amb l'Estat espanyol, un poder constituït en el món des de fa alguns segles. Amb aquesta afirmació no pretenc generalitzar, ja que seria injust i massa simplista. He constatat personalment al llarg dels darrers dos anys que hi ha països que entenen molt bé i respecten el nostre dret a decidir com a nació. I sobretot he comprovat que gairebé ningú entén l'immobilisme petri del Govern espanyol davant d'un gran repte democràtic i d'Estat com planteja Catalunya.

Si explico tot això és per fer entendre un concepte que serà determinant: no podem donar des de Catalunya ni la més mínima excusa perquè el resultat de les eleccions o de la consulta en forma d'eleccions sigui mal interpretat, i per tant discutit i finalment no acceptat com a vàlid.

Si Catalunya, a través d'una majoria suficient de la seva població, vol formar part del club que conformen els Estats, ha de seguir les normes d'admissió. I la primera norma, que no ens podem saltar, és poder comprovar de manera nítida i clara que hi ha la majoria social a les urnes. I que s'han seguit els procediments legals per aconseguir-ho. Tot això és possible, però només sota determinades condicions o blocs de qüestions que exposaré a continuació.

La primera condició, o el primer bloc de qüestions, és que hi ha d'haver una pregunta o un programa clar, que tampoc doni lloc a discussions sobre què es vota. No podem tenir un resultat clar si la pregunta no és clara.

Per determinar què vol dir una pregunta o un programa clars, hem d'anar a l'arrel del problema, que no és altre que saber si es vol que Catalunya esdevingui un Estat independent, o no. Per tant, es tracta de preguntar exactament això, i no altres coses.

La dificultat amb la que toparem per fer aquest plantejament és que no tots els partits polítics catalans voldran acceptar que les eleccions al Parlament girin entorn d'aquesta qüestió. Alguns voldran parlar de moltes altres coses, i així ho reflectiran en els seus programes electorals. Estaran en el seu dret de fer-ho així. Però si tots fem el mateix, aleshores les eleccions no tindran un resultat clar, que és el que ens convé per resoldre la qüestió de fons. Si tots parlem en els nostres programes de totes les matèries d'unes eleccions tradicionals, com podem dir aleshores que el que s'ha resolt a través d'aquestes eleccions és si Catalunya vol ser un Estat o no? Recordem que si ara pot tenir sentit avançar les eleccions és només per fer la consulta, i no per altres raons. Per a la resta de temes, per cert molt importants, les eleccions toquen d'aquí dos anys, i no pas ara.

La conclusió d'aquest primer bloc és diàfana. Com que és legítim que algunes formacions polítiques es presentin a les eleccions al Parlament amb programes sobre totes les matèries del país, hem de garantir que algunes altres formacions es presentin només amb un programa que si obté la majoria signifiqui l'aval de la població catalana per convertir Catalunya en un Estat. Això també és legítim, i molt més tenint en compte que se'ns ha impedit fer-ho d'una altra manera. Com que Espanya no es comporta com el Regne Unit o el Canadà, nosaltres solament ho podem fer d'aquesta manera, que no és la millor, però és l'única possible. En forma d'eleccions avançades, amb un programa clar que es centri en el tema de fons, i amb la voluntat d'obtenir una majoria en el Parlament que transmeti un resultat clar i entenedor a tot el món.

El segon bloc de qüestions a resoldre és dels que porta més debats i especulacions. Una llista, o varies llistes? En una primera aproximació, és evident que de llistes n'hi haurà moltes, com a totes les eleccions. Com he dit abans, també n'hi haurà que negaran l'ús d'unes eleccions per fer una consulta sobre el futur polític de Catalunya. Per tant, la discussió d'una o varies llistes es circumscriu a l'àmbit dels que varen defensar el sí-sí el passat nou de novembre, incloent-hi els partits que no es varen oposar al segon sí i hi vulguin ser presents.

Doncs bé, el meu criteri, reitero que personal, és que si hi ha més d'una llista a favor del sí, n'hi ha d'haver una que per ella mateixa obtingui la majoria absoluta en el nou Parlament. És a dir, a parer meu, el tema no és quantes n'hi ha. El punt decisiu és que una d'elles tingui prou força, prou massa crítica, prou acceptació popular, prou majoria com perquè es pugui dir i s'entengui a tot arreu que el sí ha guanyat la consulta duta a terme en forma d'eleccions. Resulta evident per altra banda que després de les eleccions es poden fer acords amb altres formacions que hagin obtingut representació, però sempre des de la legitimitat d'haver assolit la majoria directa a les urnes.

El tercer bloc a encarar és si la dinàmica tradicional i habitual dels partits permet dur a la pràctica una operació d'aquesta envergadura que acabo de descriure. La veritat és que tots ho veiem difícil, perquè objectivament ho és. Els partits tenen i defensen interessos contraposats, molt sovint, per això se'n diuen partits, perquè representen parts d'un tot o conjunt més general. Són el mirall del pluralisme de la societat.

Tanmateix, no sempre el que és més difícil esdevé impossible. El 9 de novembre n'és un bon exemple. Hi va haver un moment a mitjans d'octubre, que tot semblava perdut. Però no ho estava, de perdut. Calia tenir convicció i fe en que les coses podien sortir bé, i jugar-se-la. A tot o res. I demostrar, i demostrar-nos, que difícil no significa impossible. I que quan la barca trontolla, i aquella trontollava, sempre hi ha persones que estan disposades a remar si cal amb les mans per evitar el naufragi i arribar a port amb el passatge i la tripulació sans i estalvis. Aquestes persones són les imprescindibles, i sortosament a Catalunya n'hi ha moltes; més de les que sembla a primera vista.

Doncs bé, davant del repte immens que tenim, que es presenta tan poques vegades en la història dels països, som capaços a Catalunya de configurar una llista prou àmplia, transversal i forta, amb un programa prou clar, que obtingui la majoria en el Parlament i que permeti evidenciar davant del món que Catalunya vol esdevenir un nou Estat? Són capaços alguns partits, no tots òbviament, d'aparcar per una sola vegada i per un període de temps curt les seves diferències i decidir sumar? He posat com a títol d'aquesta intervenció precisament aquest: temps de decidir, temps de sumar.

Per fer-ho possible, aquesta conjunció, aquesta pinya, aquesta suma d'esforços, proposo una fórmula que té el doble objectiu de superar la dinàmica partidista i alhora de protegir el futur dels partits catalans, que seguiran essent necessaris en la nova etapa que s'obri en el nostre país. La fórmula que proposo amb aquest doble objectiu és la següent:

- Primer, es configura una llista que compti amb el suport dels partits polítics que s'hi vulguin sentir representats.
- Segon, la llista la configuren persones representatives de la societat civil, professionals i especialistes en les matèries clau per a la construcció de l'Estat a Catalunya, i persones proposades pels partits polítics implicats. Una llista mixta o combinada partits polítics-societat civil- professionals experts reconeguts.
- Tercer, totes les persones provinents de la societat civil i la majoria –potser no totes- de les proposades pels partits polítics acceptarien no repetir en les eleccions següents. Per tant, es presentarien per un sol cop, com un acte de servei al país.
- Quart, el mandat parlamentari seria curt, màxim un any i mig des de la constitució del nou Parlament i l'elecció del President de la Generalitat.
- Cinquè, les eleccions següents, els partits que haguessin donat suport a aquesta llista podrien, òbviament, tornar a presentar-se per separat.

- Sisè, el finançament de la campanya es faria al marge dels partits, a través d'una associació o fundació que es crearia específicament per aquest cas.
- I setè, les subvencions públiques que obtingués aquesta llista com a conseqüència dels resultats assolits es distribuïrien exclusivament entre els partits polítics implicats a fi d'assegurar la seva viabilitat financera pel futur immediat.

Amb aquesta proposta que us faig s'intenta sumar més enllà dels partits, per un sol cop, per un període curt, per guanyar la consulta, per constituir si es guanya l'Estat, i preservant a més els partits de cara al futur, que també és una obligació. Quan em referia a actuar amb generositat, em referia a poder fer això o quelcom semblant a això.

El quart bloc que entenc que requereix una proposta concreta és que han de fer el nou Parlament i el nou Govern sorgits de les eleccions si aquestes han servit per fer la consulta sobre el futur polític de Catalunya i la llista que proposo ha obtingut la majoria necessària i per tant ha guanyat el sí. Recordo que segons l'esquema anterior el nou Parlament i el nou Govern tindrien un horitzó temporal de màxim divuit mesos per desenvolupar la seva tasca i assolir els seus objectius.

Segons el meu criteri, les funcions bàsiques serien les següents:

- La primera, comunicar a les institucions de l'Estat espanyol, si ha guanyat el sí, de la Unió Europea i de la comunitat internacional la intenció de constituir un Estat a Catalunya d'acord amb el mandat rebut a les urnes.
- La segona, proposar l'obertura de negociacions formals, si cal amb el concurs de la mediació externa, per acordar les condicions de la constitució del nou Estat amb el propòsit que siguin justes, respectuoses i profitoses per a totes les parts implicades.
- La tercera, acabar de preparar les estructures d'Estat per assegurar una transició eficaç fins a la constitució del nou Estat, així com el paquet legislatiu necessari, aprofitant els informes

elaborats pel Consell Assessor per a la Transició Nacional i recollits en el Llibre Blanc presentat a finals de setembre.

- La quarta, endegar un procés de participació durant aquells 18 mesos i mig de la ciutadania catalana, del seu teixit associatiu i del món local per preparar les bases d'una futura constitució catalana, per ser aprovada en el següent mandat legislatiu, segons el criteri que establissin aleshores els partits polítics representats aquell moment en el Parlament. El Pacte Nacional pel Dret a Decidir pot ser una bona base de referència.
- La cinquena, assegurar la majoria parlamentària al Govern per poder garantir la governació normal del país i el bon funcionament de l'Administració de la Generalitat així com la prestació dels serveis públics, al llarg de la durada del mandat.
- I la sisena, a l'acabar el mandat de màxim un any i mig, el Parlament i el Govern promourien les noves eleccions catalanes, aleshores sí constituents, i coincidint amb les noves eleccions per determinar el vot a cada formació política, convocarien un referèndum a fi que les ciutadanes i els ciutadans de Catalunya decidissin la proclamació definitiva del nou Estat amb ple coneixement de causa de com naixeria l'Estat català en el context europeu i mundial. A través d'aquest acte doble i únic, eleccions i referèndum, Catalunya exerciria la seva sobirania, amb l'aval novament de les urnes.

Fent-ho així entenc que tindrem les millors garanties possibles en el context internacional, escenari decisiu si volem entrar a formar part del club dels Estats que, insisteixo, té normes que cal respectar.

El cinquè bloc, i darrer dels que volia comentar per completar el full de ruta que proposo, és el que afecta els calendaris. Fins ara m'he referit al què i al com. Ara cal abordar també el quan.

Comprendran que avui no els hem convidat per donar a conèixer la data concreta de les eleccions. Ara que no em sent, i si em guarden el secret, els confessaré que ni el que ho ha de decidir ho sap a hores d'ara...

Sent aquest un tema important, si volem fer les coses bé el temps ha de ser la conseqüència de saber què volem fer i de com ho volem fer.

Imaginin que un noi o una noia es volen treure el carnet de conduir, i que tenen l'edat per fer-ho. Si posen la data de l'examen però hi arriben sense estar preparats ni per a la teòrica ni per a la pràctica, es queden sense carnet, i per tant sense conduir. I a l'inrevés, si s'han apuntat per a l'examen i pagat les taxes i s'adormen i no es preparen, han de tornar-se a apuntar i pagar. A Catalunya passa més o menys el mateix; no ens podem dormir, però cal arribar a l'examen ben preparats.

A efectes pràctics, què vol dir ben preparats? Els dono també la meua visió sobre aquest punt.

- Haver resolt el què i el com. És a dir, saber que si convoquem eleccions és per fer la consulta sobre el futur polític de Catalunya i no una altra cosa i saber com la farem, com actuarem després de feta i què hi anem a defensar.

En definitiva, com es resolen les qüestions que he plantejat i per les que he procurat donar pistes i propostes sobre totes elles.

- Haver completat la feina per garantir al màxim la victòria del sí. Una consulta es convoca per intentar-la guanyar. Després es guanya o es perd, així és el joc democràtic. Però l'intent s'ha de fer per guanyar. En aquest sentit, el 9-N dóna informació i pistes, tenint en compte que si es convoquessin eleccions per fer la consulta la participació seria gairebé segur la més alta que hem tingut mai.

Per altra banda, la principal orientació sobre el timing l'he donada fa una estona, just quan he esmentat que tot el procés hauria d'estar conclòs a finals del 2016, a punt per prendre totes les decisions definitives amb totes les seves conseqüències. Queda, doncs, poc temps per una feuada immensa.

Fetes totes aquestes reflexions sobre el quan, n'hi afegixo una última: el quan no serà problema si tota la resta es resol en la bona direcció. Crec haver donat proves que quan cal no em fa ni mandra ni recança utilitzar la facultat que em correspon com a President de convocar unes eleccions.

Per totes les persones, que també són moltes, que pensen que aquest ritme electoral és excessiu, els diré que en condicions normals tindrien raó.

A mi també m'agradaria fer eleccions cada quatre anys. M'agradaria tenir més tranquil·litat i poder actuar amb calendaris més pausats. En condicions normals. El problema, però, és que el país no viu en condicions normals. No és normal que en un país surtin cada any un milió i mig de persones pel cap baix a manifestar-se; no és normal que en un país un procés participatiu fet en condicions precàries aplegui dos milions tres-centes cinquanta-mil persones a les urnes; no és normal que un país que ha votat un Estatut en referèndum vegi com un àrbitre parcial el retalla injustament; no és normal que en un país la seva població no pugui expressar la seva opinió sobre el futur polític del propi país sense que l'Estat hi posi traves de tota mena; no és normal que en un país la Consellera d'Ensenyament, la Vicepresidenta i el President que us parla hagin de passar per la via del Codi Penal per haver complert un compromís electoral i un mandat parlamentari i haver posat les urnes a fi que la població pogués expressar lliurement, democràticament i cívicament la seva opinió. No és normal que el Govern central, i no és un tema menor, suspengui a través del Tribunal Constitucional un decret de pobresa energètica fet per la Generalitat per protegir les persones més febles de la nostra societat, aprofitant les minses competències que tenim en aquest sentit. No és normal que un país no pugui aprovar sense l'oposició de l'Estat una regulació interna d'horaris comercials que pretén defensar un model de comerç i de ciutats de major èxit que d'altres. No és normal que un país hagi d'estar defensant-se contínuament en els Tribunals per defensar la llengua pròpia del país en el seu sistema educatiu. No és normal que un país rebí de l'Estat al qual pertany una inversió en infraestructures molt per sota de la seva aportació a la riquesa general. No és normal, en fi, que un país tingui un dèficit fiscal sistemàtic i permanent d'elevades proporcions que castiga el benestar i el progrés de la seva gent. No és

normal. No estem en condicions normals. I per això hem de prendre decisions diferents. I tenir actituds diferents. Creieu-me: amb les decisions i actituds tradicionals no podrem fer front a situacions i reptes excepcionals com els que tenim ara.

Al llarg de tota la meva intervenció he intentat oferir reflexions i propostes per orientar la recta final del procés polític, fonamentat en el dret a decidir, que Catalunya va iniciar amb força ara fa exactament dos anys. Per definició, la recta final de qualsevol procés o actuació acostuma a ser la fase més decisiva. Ets més a prop de la meta, acumules el cansament de molta distància recorreguda, has hagut de salvar molts obstacles i algunes travetes, has hagut de sobreposar-te als moments de defalliment; ahora, saps que tens més a l'abast creuar la línia d'arribada i que l'esforç ha valgut la pena.

També saps, o has de saber, que els errors que es cometen en aquesta recta final es paguen doble, o triple. És el moment en el que hi ha més empentes, més nervis, i més coses en joc. És l'hora en què les forces no poden fallar. De fet, és l'hora en què res essencial hauria de fallar.

La intervenció d'avui és la meva aportació, tant modesta com honesta, per ajudar a no fallar quan encarem la recta final. Per arribar fins aquí, moltes generacions de catalanes i de catalans hi han deixat la pell; alguns fins i tot la vida. Darrere nostre hi ha constel·lacions d'il·lusions, d'esperances, d'esforços i d'anhels de milers i milers de compatriotes nostres, molts d'ells per cert arribats de fora de Catalunya, que a hores d'ara donen llum i guia al camí que hem de saber completar.

Tanmateix, el que dóna realment sentit a tot plegat és el llegat que lliurarem als que venen després de nosaltres. El 9 de novembre, hi havia moltes persones fent cua davant de les urnes amb els rostres emocionats pensant en alguna persona estimada ja absent o experimentant el goig de poder dipositar una papereta, una simple papereta, per ajudar a construir el país del futur, el seu país. Justament aquest concepte i aquest repte del país del futur, són els que donen sentit, ple sentit, al que estem fent.

En la meva reflexió d'avui us he parlat sobretot del què i del com, i també del quan. Però no us he parlat del perquè. És a dir, no us he parlat del més important . Fer-ho avui seria abusar de la seva paciència. Per tant, poden estar tranquils; no ho faré. De tota manera, si entre la governació diària del país -que porta molta feina- i l'acompliment del procés polític -que també en porta molta– queden energies, idees i una mica de temps, m'agradaria destinar una part de l'any vinent a explicar el país que imaginem i que volem. De fet, més que a explicar, hauria d'haver dit a explicar-nos, perquè construir un país és sempre, per definició, una tasca col·lectiva. Jo hi puc posar el meu gra de sorra, exactament igual que tots els conciutadans.

Avui, només apunto tres preguntes que caldrà respondre sobre la Catalunya que naixerà després de la gestació que estem vivint.

- Tenim les capacitats per edificar un país bo de debò?
- Tenim les idees?
- Tenim els instruments, els estris, les eines?

A les dues primeres preguntes la meva resposta és sí. Catalunya atresora idees i capacitats suficients per construir un bon país. En part, el tenim. Però només en part. Un país que en els millors moments d'expansió econòmica, ara fa uns anys, acumulava un atur del 6%, un risc de pobresa del 19% i un fracàs escolar del 30%, no és el país que hauríem de tenir.

Un país que després de sis anys de recessió econòmica assoleix un atur de prop del 20% no és el país que hauríem de tenir, perquè la crisi l'han tingut molts, la recessió també i no tots tenen l'atur que tenim nosaltres. Un país amb desigualtats creixents no és el país que volem. Un país on causes judicials sensibles triguen anys a acabar-se no és el país que volem. Un país, en fi, on hi ha massa sospites o realitats d'irregularitats i de corrupció no és el país que volem.

En sentit contrari, un país solidari com el que tenim és el país que volem. Un país creatiu, dinàmic i emprenedor com de fet tenim és el país que volem. Un país amb ciència avançada, bones universitats, potència

cultural i esperit innovador com anem tenint, és el país que volem. Un país cada cop més present al món i amb una capital cada vegada més coneguda i valorada és el país que volem. Un país amb un teixit associatiu fort i compromès, capaç de gestionar eficaçment serveis d'interès públic, és el país que tenim i volem. Un país amb talent individual i en molts casos amb excel·lència personal és el país que en bona part tenim. I un país on les persones i els territoris tinguin oportunitats de progrés, de benestar i de drets, amb sentit de justícia social i d'equitat, és el país que en bona part hem anat tenint i que hem de recuperar amb més plenitud.

En definitiva, Catalunya pot aspirar a ser un país amb una bona economia que creï bona riquesa i amb un Estat del benestar que garanteixi justícia. Àustria i Dinamarca són, en bona mesura, tot això. Tenen la nostra dimensió i la nostra població. Però són millors o ho fan millor. En moltes coses.

Tanmateix, els instruments dels que disposen aquests països són molts més, i millors que els nostres. Tenen la capacitat de decisió dels Estats. Una capacitat també limitada, perquè la necessària federalització d'Europa restringeix les sobiranes clàssiques o tradicionals. Una capacitat, però, molt més gran que no pas la nostra.

Si l'autogovern de Catalunya s'hagués anat apropant, ni que fos paulatinament, com havia passat en alguns moments, a la d'aquests Estats, ara no tindríem el conflicte que tenim.

La majoria de catalanes i de catalans no tenim cap problema de principi per conviure en el marc de l'Estat espanyol. La situació, però, és exactament la contrària. Cada dia que passa som més lluny dels instruments dels que disposen els països europeus que poden ser un bon referent per a nosaltres.

La conclusió és clara: ens falten instruments per construir el país que hauríem de tenir, i que molts volem i desitgem.

Sabríem utilitzar-los, aquests instruments? És la pregunta que ens fan alguns. Però si no els tenim, no ho sabrem mai i no és el tingut mai com a mínim des de fa tres segles i els que havíem pensat que podíem tenir

de manera compartida amb l'Estat al qual avui pertanyem són instruments que se'ns han anat negat o disminuint amb el pas del temps, en lloc d'anar-los millorant i enfortint.

Acabo amb una referència personal. Me n'excuso, perquè no és el mateix parlar de les opinions o propostes d'una persona que de la persona en sí mateixa. En aquesta ocasió, però, em sembla obligat fer aquesta referència personal, amb l'ànim de desfer equívocs i d'actuar, també per part meva, amb la màxima transparència. Hi ha en aquest moment polítics, opinadors o persones no tan vinculades a l'acció política que es pregunten –i a partir del que he dit avui potser encara es preguntaran més- quin ha de ser el meu paper en la part que falta del procés.

Alguns, més murrís, desconfiats o interessats, mai se sap, no es pregunten res i simplement afirmen que el que realment pretenc a través de tot això és salvar-me jo davant dels sotracs o fins i tot dels tsunamis polítics que es dibuixen a l'horitzó. El cert és que quan sento comentaris així se m'escapa un petit somriure que procuro que no se'm noti massa. Perquè penso, salvar-me de què? Dels insults, de les calúmnies, dels atacs cap a mi o fins i tot cap a persones l'únic pecat de les quals és ser amics o familiars encara que estiguin al marge de la política? Salvar-me de què més? De les dificultats de governar el dia a dia al costat dels meus companys i companyes de Govern? Del dia a dia del país, d'haver de prendre decisions moltes vegades a contracor, de les tensions de no poder pagar a final de mes com ens agradaria poder fer si la Generalitat tingués una hisenda pròpia? De les querelles per desobediència, prevaricació, malversació i usurpació de funcions? A fe de Déu que tothom es voldria salvar de tot això! I en canvi intuïm que algunes d'aquestes “gentileeses”, d'aquestes carícies, aniran a més...

Bé, deixant de banda la meva “salvació”, per la qual es preocupen ànimes sempre tan caritatives, sí que en canvi he de respondre una qüestió cabdal, i aquesta de manera molt seriosa i molt solemne: com he de correspondre personalment a la generositat que demano institucionalment als altres? Avui he fet un plantejament que efectivament requereix per part de molts molta generositat i qui demana generositat als altres ha d'estar disposat a practicar-la en primer lloc.

Si demano als partits que per un sol cop i per un temps curt facin un pas a un costat, i a la societat civil que faci un pas endavant però renunciant a fer carrera política personal, com he de correspondre jo a aquesta demanda de generositat?

Confio que amb dos missatges que incorporen alhora compromisos personals s'esvairà qualsevol dubte.

- El primer missatge i compromís és el següent: Si em correspon encapçalar la candidatura i es guanya per majoria absoluta, i per tant ha guanyat el sí i la consulta, jo no em tornaria a presentar com a candidat a la Presidència de la Generalitat en les eleccions següents al cap d'un any i mig, com fa dos anys vaig fer explícit aquest compromís, i avui el reitero novament.
- Segon missatge i compromís, aquest potser sorprendrà, però el dic de cor: Puc encapçalar la llista i estic a disposició, però també la puc tancar. És a dir, puc ser el primer, o puc ser l'últim. Ja veuen que no hi ha condicions personals en el meu plantejament. Hi ha condicions això sí de projecte, per garantir al màxim possible que Catalunya i el seu poble se'n surtin i se'n surtin bé. Però no hi ha, i per part meva sobretot, ni hi ha d'haver condicions personals prèvies.

Són temps de decisions i de suma. No temps de condicions personals.

Gràcies, de nou, per la seva paciència i la seva presència.